

Број: 03/1-50-1-9-12-9/08
Сарајево, 23. 12. 2008. године

-члановима Заједничке комисије за одбрану и сигурност БиХ

PREDMET: Informacija sa Seminara CSS-a o temi "Evropska sigurnosna i odbrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina"

Seminar "Evropska sigurnosna i odbrambena politika (ESDP) i Bosna i Hercegovina" održan je, 5. 12. 2007., u organizaciji Centra za sigurnosne studije (CSS), u Bijeloj sali Parlamentarne skupštine BiH.

Iz Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost na ovom seminaru učestvovali su: Slobodan Šaraba, Hazim Rančić, Mirko Okolić i Jovica Katić.

Uvodne riječi na otvaranju Seminara imali su: Denis Hadžović, generalni sekretar CSS-a, Milorad Živković, predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, Tarik Sadović, ministar sigurnosti BiH, te Imre Varga, ambasador Republike Mađarske u BiH.

Denis Hadžović je u uvodnom dijelu naglasio da je osnovni cilj Seminara razumjeti konkretan doprinos Evropske sigurnosne i odbrambene politike u Bosni i Hercegovini, i to prvenstveno kroz rad njenih institucija. Izrazio je nadu da će se tokom Seminara voditi otvorena diskusija između prisutnih učesnika o sigurnosnoj i odbrambenoj politici.

Milorad Živković istakao je da su zajednička vanjska i sigurnosna politika jedan od tri temeljna stuba na kojima se zasniva politika Evropske unije. Tako je i u BiH, u okviru pitanja odbrane, danas uspostavljen jedinstven sistem po Zakonu o odbrani BiH iz 2006. godine. Parlamentarna skupština BiH donijela je veliki broj zakona i u okviru borbe protiv organiziranog kriminala i kontrole granica, čime su granice Bosne i Hercegovine otvorene za promet robe i lica, a zatvorene za kriminal. Mostarskom deklaracijom postignut je sporazum i o reformi policije, a sada riječ o njoj imaju eksperti. Svoje izlaganje zaključio je činjenicom da sigurnosni sistem u BiH stvaramo ne zbog Evropske unije nego zbog nas samih, a priznanje EU pri tome svakako neće izostati.

Tarik Sadović se u svom izlaganju osvrnuo na pitanje sigurnosti u BiH ističući da bi velika većina građana BiH, nakon ratnih dešavanja iz 90-ih godina prošlog stoljeća, po svaku cijenu izabrala mir i stabilnost u zemlji. Evropa zato danas mora pomoći i Bosni i Hercegovini, ali i ostalim državama Zapadnog Balkana da na svom putu ka EU izgrade demokratske države s visokim stepenom državne sigurnosti. Predsjedništvo BiH je 2006. godine usvojilo dokument "Sigurnosna politika", ali i pored toga nismo zadovoljni našim sistemom sigurnosti koji imamo u BiH. Kao glavni razlog naveo je nepostojanje vijeća za nacionalnu sigurnost BiH u kojem bi učestvovali predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti. Zaključujući izlaganje, podsjetio je da je u BiH, pored ustavne, svakako najvažnija reforma policije izražavajući nadu za njeno uspješno realiziranje.

Imre Varga podsjetio je da je BiH do kraja 2005.godine velikim koracima napredovala ka evropskom putu. Nažalost, 2006. i 2007. bile su godine kada se BiH okrenula svojim unutrašnjim problemima. Osnažena je nacionalistička retorika i došlo je do unutrašnjih napetosti. Reformski proces je oslabljen. Sredinom 2007.godine došlo je do naglog zaokreta dolaskom novog visokog predstavnika u BiH koji je za relativno kratko vrijeme dao novi impuls pregovorima s EU, što je rezultiralo parafiranjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Bh. vodstvo ovih dana pokazalo je da je spremno ići putem kompromisa. Kao jedno od najvažnijih pitanja u daljnjoj podršci putu BiH ka EU istakao je potpunu liberalizaciju viznog režima bh. građanima. EU će i dalje pružati pomoć BiH i u vanjskim aspektima integracija, garantirajući joj tako stabilnost i sigurnost. Ocijenio je da je sada trenutak za BiH da se zauvijek oslobodi međunarodnog tutorstva i krene snažno putem integracija.

Zaključio je da Mađarska pridaje veliki značaj odnosima s BiH, između ostalog finansirajući i projekte različitih nevladinih organizacija, kao što je i CSS.

I. SESIJA: Evropska sigurnosna i odbrambena politika

Moderator prve sesije bila je Bisera Turković, ambasadorica Bosne i Hercegovine u SAD-u, a uvodničari o temi bili su Jean Yves Haine, iz Međunarodnog instituta za mirovna istraživanja (SIPRI) iz Štokholma, te Susan Penksa iz Odjela političkih nauka Westmont koledža iz Santa Barbare, Kalifornija.

Bisera Turković naglasila je da je, osim što se trenutno nalazi na dužnosti ambasadora BiH u SAD-u, na neki način ostala i na dužnosti direktora CSS-a, u određenom savjetodavnom obliku. Ona je istakla da je i današnji skup samo još jedna potvrda rada CSS-a i toga koliko je njemu stalo do priključenja Bosne i Hercegovine EU. I mi smo u BiH kao Evropa u fazi traženja koncenzusa i vrijednosti koje treba da budu temelj da se na osnovu njih grade dalji koraci. Ona je naglasila da je tek 2000. godine prvi put u BiH osnovana Direkcija za evropske integracije, a da je danas potpisan i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, na čemu je čestitala svim građanima BiH. Koliko je BiH napredovala u ovom periodu govori i seminar na kojem se razgovara o ESDP-u u BiH, o kojem razgovaraju danas i mnoge druge zemlje koje su dosta naprednije od BiH. Kao rezultat toga u BiH imamo i policijske snage EU. Javnost se u Bosni i Hercegovini izjašnjava da vjeruje u ideju EU, koja predstavlja jedinu viziju za našu zemlju.

Jean Yves Haine istakao je da je ESDP vrlo specifična odbrambena i sigurnosna politika jer je bazirana na međunarodnom liberalizmu. On se u svom izlaganju ponajviše dotakao historijata ESDP-a. Godine 1998. napravljen je sporazum između Velike Britanije i Francuske gdje je odlučeno da EU mora imati kapacitete za autonomnu akciju zasnovanu na vjerodostojnoj vojnoj snazi, kao i načine odlučivanja za njihovu upotrebu, te spremnost da se to i učini s ciljem odgovora na međunarodne krizne situacije. Zajednička izjava dvije države izražavala je njihovu odlučnost da omoguće EU da učini konkretne korake ka ovom cilju. U svom daljnjem izlaganju Haine se dotakao mirovnih trupa EU u BiH, njihovog ukupnog broja, kvaliteta, te učešća pojedinih zemalja u njima. Godine 2004. i 2005. EUFOR je radio i izvan okvira Evrope na pitanjima sigurnosne i odbrambene politike. Tako danas evropske trupe imaju svoje operacije i u Kongu, Afganistanu i Sudanu. Na osnovu njihovog posljednjeg sporazuma, tzv. Berlin plus ugovora, snage EUFORA raspoređene su i u BiH i Makedoniji. On je zaključio da je okvir ESDP-a, zajedno sa ciljevima, postavljen do 2010. godine, te ESDP nazvao mladim procesom koji je još u fazi izgradnje.

Susan Penksa dala je bliži pregled operacija ESDP-a, onih tekućih ali i onih koje su završene, te se nakratko dotakla odnosa Evropske unije s NATO-om. Tako je rekla da ESDP nije samo ograničena na civilnu sigurnost, već da u saradnji s NATO-om vrši i vojnu. Ipak, kao najvažniji odnos po ovom pitanju, ona je navela odnos razvoja između SAD-a i EU, te navela da ESDP radi na zajedničkim pitanjima upravljanja kriznim situacijama na relaciji EU-SAD. Navela je da je za ESDP operacije prilikom donošenja odluka dosta važna politička volja predstavnika zemalja članica u Briselu.

Zaključujući prvu sesiju, **Bisera Turković** napomenula je učesnike da obrate pažnju na zemlje u kojima se provode operacije ESDP-a, navodeći pri tome Kongo, Afganistan, Palestinu, Kosovo i BiH, praveći pri tome paralelu našeg društva s ovim zemljama i izražavajući veliku zabrinutost zbog toga. Istakla je da su i SAD zainteresirane pomoći u razvoju ESDP-a i u njenim operacijama, navodeći da su od 192 zemlje svijeta Sjedinjene Države prisutne čak u njih 137, te da one ne žele biti prisutne tamo gdje ne moraju biti. Time žele da Evropa što više ojača kako bi pokrila određeno područje svijeta svojim trupama.

II. SESIJA: Aktivnosti ESDP-a u BiH

Moderator druge sesije bio je Mirko Okolić, predsjedavajući Zajedničke sigurnosno-obavještajne komisije za nadzor nad radom OSABiH, a uvodničari o ovoj temi bili su Boris Ruge, šef političkog odjela OHR/EUSR u BiH, te Ari Sarjanen, zamjenik šefa EUPM-a u BiH.

Mirko Okolić pojasnio je da se u funkciji moderatora nalazi umjesto Tarika Sadovića, ministra sigurnosti BiH, koji zbog ranije preuzetih obaveza nije bio u mogućnosti moderirati ovu sesiju.

Boris Ruge govorio je o temi „Ciljevi evropske politike u BiH“. Naveo je da su oni zajedno s politikama prikazani u strategiji EU iz 2002., koja pokazuje kako EU funkcionira u svijetu. BiH je prikazao kao jedinu zemlju za koju je EU napravila posebnu strategiju, jer je u nju ugradila najviše svojih instrumenata. Rekao je da se politika i ciljevi EU u BiH koriste u tzv. prvom stubu, a to predstavlja stabilizaciju. Što se tiče procesa stabilizacije i pridruživanja, EU je napravila partnerski dokument za BiH. Dio tog dokumenta predstavljaju saradnja s Haškim tribunalom, reforma policije i reforma javnih emitera. Osim toga, politike EU su se u ovom dokumentu koncentrirale i na ljudska prava i zaštitu manjina, reformu pravosudnog sistema, ratifikaciju CEFTA-e, kao i neke druge posebne akcije. On je naveo i da je BiH zemlja u postkonfliktnom periodu i da ne postoji nijedna zemlja u svijetu u kojoj je tako kompleksno angažiranje EU (Evropski monitoring kroz djelovanje EUMM-a, a kasnije i ECMM-a u BiH postoji od 1992. Od 2003. u BiH je i EUPM koji je naslijedio IPTF. Nadalje, u decembru 2005. EUFOR je u BiH naslijedio IFOR/SFOR). Složenost angažmana EU razlog je zašto BiH treba instituciju visokog predstavnika, koji djeluje i u funkciji specijalnog predstavnika EU. On treba provoditi odluke EU kako bi se nastavio proces stabilizacije i pridruživanja i išlo daljnjem priključenju Bosne i Hercegovine EU. Glavna uloga visokog predstavnika je da otvori vrata Bosni i Hercegovini ka glavnoj politici EU. Na kraju je zaključio da Evropska unija dosta vremena u BiH provodi radeći na pitanju reforme policije i promoviranju ljudskih prava i sloboda i saradnje s Haškim tribunalom, te naglasio kako će EUSR i nadalje u BiH promovirati provođenje Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Ari Sarjanen govorio je o temi „Naučene lekcije Misije EUPM-a u BiH“. Na početku je naveo da je Misija EUPM-a, u stvari, nastavak misije koju je u BiH vodio IPTF. EUPM je svoju misiju počeo 2003. godine. Ona nije bila naročito uspješna na početku, s obzirom na probleme koje su zatekli u BiH. Osnovna misija EUPM-a jeste pomoći Bosni i Hercegovini da uspostavi jedinstvenu i multietničku policijsku snagu na svom prostoru i pokazati kolegama u BiH kako se policijski posao obavlja u drugim evropskim zemljama. Na početku EUPM se sastojao od predstavnika 30 zemalja članica u svojoj misiji u BiH, a prvi zadatak bio je pokazati kolegama u Bosni i Hercegovini kako treba da rade odjeli za kriminalističke istrage. Ovaj projekat trajao je zaključno sa 2006. godinom, a od ove godine EUPM se u BiH počeo konkretnije baviti pitanjem suzbijanja organiziranog kriminala, svjesni činjenice da i u BiH i u regionu postoje velike kriminalne grupe koje treba raskrinkati. Misija EUPM-a u BiH danas broji 180 lica koja dolaze iz 34 države. Od ovog broja njih 28 su civili. Na čelu misije nalazi se njen komandant koji odlučuje o koracima koje će EUPM povući. Prosječna starosna dob pripadnika Misije EUPM-a u BiH je 43 godine, što znači da mnogima od njih ovo nije prva policijska misija u kojoj učestvuju.

U pogledu saradnje, istakao je vrlo dobre odnose koje imaju sa SIPA-om i OSA-om, Graničnom policijom, te s entitetskim MUP-ovima. Također je istakao i dobru saradnju s trupama EUFOR-a u BiH, s obzirom da one obavljaju zadatke koji se prvenstveno odnose na hvatanje ratnih zločinaca. U svom dosadašnjem djelovanju Misija EUPM-a aktivno je učestvovala i u izradi Zakona o SIPA-i i kantonalnih zakona o unutrašnjim poslovima.

III. SESIJA: ESDP i region Zapadnog Balkana

Moderator treće sesije bio je prof. dr. Mirsad Abazović, redovni profesor na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu, a uvodničari o ovoj temi bili su Judy Batt iz EU instituta za sigurnosne studije u Parizu, te Suzana Anghel iz Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF).

Mirsad Abazović je u uvodnom dijelu naglasio kako mi u BiH generalno imamo isuviše politike a premalo struke. Tako se i reforma policije u BiH odvija tako da se betonira postojeće stanje ne samo od dva entiteta nego od "svih 13 entiteta" u BiH. Ovo stanje trebalo bi bitno izmijeniti. S obzirom da ni u EU ništa nije nepromjenjivo, istakao je da bi mi trebalo da primjenjujemo istu praksu i u BiH. Svaka različitost koja vlada u Uniji može biti prenesena i u našu zemlju i u njoj primijenjena.

Judy Batt govorila je o temi „Perspektiva ESDP-a i Zapadnog Balkana“. Ponovila je mišljenja svojih prethodnika da određene stvari, kao što su reforma Ustava BiH i policije u BiH, treba što prije da se provedu. Provođenje SSP-a vrlo je korisna mjera u tom pravcu koja priprema BiH za integraciju u EU, čime bi se određena ovlaštenja prenijela s entiteta na državu, depolitizirajući time određena pitanja. Da li će ove reforme ići lako, to možemo samo pogađati, ali će nam to pokazati koliko zaista političari u BiH žele ubrzati te procese. Ona je naglasila kako ustavna reforma ne smije biti samo još jedno bojno polje između državnih i entitetskih interesa, već mora biti urađena zbog evropskih integracija Bosne i Hercegovine. Glavno pitanje bitno za budućnost BiH trebalo bi se odnositi na normalizaciju misije EU u BiH. Ključna reforma u pogledu osamostaljenja BiH od međunarodnog uticaja je svakako ustavna reforma. Ona je istakla kako nijedan ustav ne može funkcionirati niti se mijenjati ako ne postoji politička volja o tome. Zaključila je da Parlamentarna skupština BiH treba preuzeti ovu evropsku poruku i ohrabriti ljude prenoseći je u najboljem svjetlu.

Suzana Anghel govorila je o temi „Parlamentarni nadzor civilnih i vojnih misija pod okriljem ESDP-a“. Svoje izlaganje počela je čestitkom političarima i svim građanima BiH na potpisivanju SSP-a. Ona je navela kako je DCAF radio istraživanje koje je imalo za cilj vidjeti kakva je uloga Evropskog parlamenta na državne parlamente evropskih zemalja, te kako on može u tom odnosu poboljšati svoj nadzor. Metodološki je istraživanje urađeno na način da je svih 27 zemalja članica EU dobilo upitnike, na koje je odgovore dalo njih čak 25. Kao probleme u radu parlamenata navela je tzv. sive zone između odbora za odbranu i sigurnost i odbora za evropske integracije pojedinih parlamenata. Nadalje je rekla da postoji snažna volja Evropskog parlamenta da bude konsultant kada je u pitanju ESDP. Kada govorimo o osnovnim karakteristikama nadzora, treba reći da njega provodi Potkomisija za sigurnost i odbranu Evropskog parlamenta. Ona je svega četiri godine staro tijelo ove institucije i njen glavni zadatak je informirati o ovim pitanjima Odbor za vanjske poslove. U završnom dijelu kao preporuke za Evropski parlament navela je poboljšanje međuparlamentarne saradnje, potom poboljšanje njegove saradnje s Vijećem Evrope, te jačanje uloge Evropskog parlamenta kada je u pitanju njegov nadzor.

Denis Hadžović je u završnom obraćanju istakao kako smo danas mogli čuti želju i težnju da se BiH prebaci iz faze korisnika međunarodne pomoći u fazu njenog davaoca, koja će voditi konačnom ukidanju međunarodnih vojnih i policijskih struktura u njoj. Ekspertni tim predavača dao je dodatni pogled na to kako je cijeli ovaj sistem nastao i kako funkcioniра u Evropi, iz čega se moglo vidjeti da evropska odbrambena i sigurnosna politika svakodnevno napreduje, tražeći i dalje idealni modus.

Ipak, kao osnovno pitanje značajno za pitanje sigurnosti naveo je pitanje kvaliteta života građana Bosne i Hercegovine, ističući da se individualna sigurnost stavlja u fokus svega što se nalazi pred nama.

Drugi zamjenik predsjedavajućeg
Zajedničke komisije
Slobodan Šaraba